מגיעולי עובדי כוכבים. ובפסחים (דף מד: וסס) יליף מנסר בחלב ובכולן מקלר לומר מגיעולי עובדי כוכבים והקשה ר"ר יוסי אים ירושלם מה לגיעולי עובדי כוכבים שכן אין איתר [1] (מלגרף לאיסור) ומירן דבכולהו כלי מדין הגרין הכתוב הגעלה אף לאוסן שנבלעין מיין דגאסרו נזירי ישראל להשתמש בהן דקרא בכולהו כלים כתיב ואותן כלים שהמדינים נשלו בהן יין הוי אסירי לנזירי ישראל דאכולם אמר רחמנא תעבירו באש [2]).

נותן טעם לפגם מותר. כדאמרינן בפ' בתרא דע"ז (דף סז:) נגילה שאינה ראויה לגר אינה קרויה נגילה והכא הכתוב אוסר:

דלאו נותן טעם לפגם הוא ולרבנן דאמרי חידוש הוא אי אפשר דלא פגמה [פורתא]. והוה ליה למימר כי היכי דפגמו מרובה שרי רחמנא אפי' [1] פגם מועט נמי שרי:

לר"ע נמי דמוקי להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור לימא מכאן אתה דן לכל [וכו']. ואמאי קאמר לעיל חוץ מאיסורי נזיר:

שאם פסולה היא תפסל. פירוש שלמים שנגעו בחטאת אם החטאת פסולה בפיגול בנותר [2] גם השלמים נפסלו: **תאכל.** זאת נבלעה [3] כחומר שבה דהיינו נזכרי כהונה ולפנים מן הקלעים ויוסי ולילה כדין חטאת ולפסרים דגרסי כחומר שבהן משמע דיש חומרא בשלמים שאינה בחטאת ומתמלא כגון שנשחטו השלמים מאתמול דזמן השלמים עד [הלילה] ולא יותר והחטאת שנשחטה היום זמנה כל הלילה ועתה תאכל החטאת כחומר השלמים הרי גלי רחמנא בחטאת דהיתר מצטרף לאיסור דמי לא עסקינן דנבלע תני זאת שומן בתוך תני זאת דשלמים שהרי הכי אלעזרין דלעגם כעיקר הא כבר יליפי' מגיעולי עובדי כוכבים בכל איסורים: ב) ה"ג ורבנן מצרך צריכי כו': אלא הא דתניא מכל אשר יעשה מגפן היין. ואע"ג דדרשינן ליה לעיל (דף לד:) בכלל ופרט הכא דרש מדכתיב מכל אפי' [4] למלן דלא דרש כל מכל דרש [מי נמין] אף ר"ע דרש [מכלן]:

היתר לאיסור. תני זאת תרלן ותני זאת מפת ביתר דוקא: אפילו [5] נזה אחר זה. ובלבד שיהא נתון כדי אכילת פרס:

יליף מגיעולי עובדי כוכבים דאמר רחמנא [1]כל דבר אשר יבא באש למימרא דאסירי גיעולי עובדי כוכבים לאו טעמא בעלמא הוא [2]ואסור הכא נמי לא שנא ולרבנן נמי תיפוק להו מגיעולי עובדי כוכבים אמר ליה התם (ג) חידוש הוא דהא בכל התורה כולה [3]נותן טעם לפגם מותר וגבי גיעולי עובדי כוכבים אסור ולר"ע נמי הא חידוש הוא (ד) אמר רב הונא בר חייא [4]לא אסרה תורה אלא לקדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא ורבנן קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי מדרבנן נשמע לרבי עקיבא לאו אמרי רבנן האי משרת ליתן טעם כעיקר ומכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה לרבי עקיבא נמי דקא מוקים ליה להאי משרת להיתר מצטרף לאיסור לימא מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה א"ל משום דהוי נזיר וחטאת ב' כתובין הבאין כאחד [5]וכל ב' כתובין הבאין כאחד אין מלמדין נזיר הא דאמרן חטאת מאי היא [6]דתניא [2]כל אשר יגע בבשרה יקדש יכול אפי' שלא בלע ת"ל בבשרה [7]עד שיבלע בבשרה יקדש [8]להיות כמוה שאם פסולה היא יפסל ואם בשרה תאכל כחמור שבה ורבנן [7]צריכי דאי כתב רחמנא גבי חטאת ה"א נזיר לא אתי מינה משום דנזיר מקדשים לא ילפינן ואי כתב רחמנא גבי נזיר הוה אמינא מנזיר לא ילפינן משום דחמיר איסוריה דאפי' חרצן אסיר ליה הלכך לא אתיא מיניה ור"ע אמר לך למאי צריכי בשלמא אי כתב רחמנא חטאת לא גמר נזיר מינה [8]דחולין מקדשים לא גמרינן אלא לכתוב רחמנא בנזיר ותיתי חטאת מיניה דהא כל איסורין שבתורה קא גמרי מנזיר ורבנן אמרי לך חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא גמרינן ומשרת ליתן טעם כעיקר מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה ור' עקיבא תרוייהו להיתר מצטרף לאיסור והוו להו שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין **א"ל רב אשי לרב כהנא אלא הא דתניא** [3]מכל אשר יעשה מגפן היין (ה) [9]לימד על איסורי נזיר שהן מצטרפין זה עם זה לר"ע השתא י"ל היתר מצטרף לאיסור איסור לאיסור מבעיא א"ל היתר לאיסור בבת אחת איסור לאיסור [10]אפילו בזה אחר זה ור"ש דלית

ולרבי עקיבא נמי הא חידוש הוא. והיכי גמרינן מיניה: **אמר רב הונא בר חייא.** לא נצרכה לר' עקיבא כל דבר אשר יבא באש וגו' אלא לקדירה בת יומא דלאו נ"מ לפגם הוא והואיל ולאו חידוש הוא והואיל ולאו חידוש הוא ומיתסר ביה טעם כעיקר גמרינן מיניה לשאר איסורין שבתורה: **ורבנן.** דלא יליפי מיניה סברי אי אפשר דלא פגמה פורתא וחידוש הוא: **אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי.** מ"ט אמרת (ו) לר"ע ליתי בשאר איסורין שבתורה דהיתר מצטרף לאיסור מדרבנן נשמע לר"ע כו': **חטאת מאי היא דתניא כל אשר יגע בבשרה יכול אפילו לא בלע ת"ל בבשרה יקדש להיות כמוה שאם פסולה היא יפסל.** שאם החטאת פסולה כגון שעבר עליו לילה ויום ונתבטל בו בשר שלמים יהא בשר שלמים אסור כמוהו: **ואם בשרה.** שלא עבר אותו היום תאכל כחמור שבחטאת לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה ליום ולילה בלבד (ז): כתוב בספרים **ורבנן דיפוק להו להיתר מצטרף לאיסור מחטאת דהשם נמי לג"ע (ח) לפגם הוא דאתא ואכ"מ לנותן טעם כעיקר ומילרך לריכי ליה דאי כתב רחמנא כו'.** והכי פירושו ורבנן תיפוק להו לשאר איסורין שבתורה שיהא היתר מצטרף לאיסור מחטאת דמה מצינו בחטאת שהיתר מצטרף לאיסור כדאמרינן בנשרה שבלע היומנה וה"ה נמי לשאר איסורין שבתורה התם נמי לגבי חטאת לנותן טעם לפגם הוא דאתא ואי אמרת אי משום נותן טעם לפגם הא כבר שמעינן ליה מגבילה חדא במבושל וחדא נמי דההוא דגבילה אשמועינן במידי דמבושל שאם ביטל בשר שחוטה בכלי שמתבשל בו בשר [וגבילה] ונותן טעם בו הוא מותר דנותן טעם לפגם הוא ומותר (ט) ואשמועינן נמי גבי חטאת בבשר חטאת מבושלת (ג) ובבשר מי דאפילו נגע בשר שלמים שאינו מבושל בכלי שמתבשל בו חטאת (הוא) או בבשר חטאת מבושלת עצמה ונותנת בה טעם יקדש להיות כמוה ואינעית אימא אפילו ההיא דחטאת ליתן טעם כעיקר הוא דאתא ואי אמרת אם כן הוו להו ב' כתובין הבאין כאחד ולא ילמוד מהן לשאר איסורין (י) שכתובין הנהו מילרך לריכי ליה דאי כתב רחמנא גבי חטאת דנותן טעם כעיקר לא אתי נזיר מיניה משום דנזיר כו': ואית דלא גרסי להאי (ד) כלומר רבנן הוא דקמהדרי לר"ע דאמר נזיר וחטאת הוו להו ב' כתובין הבאין כאי: (יא) ואמרי ליה הכי ודאי לאו ב' כתובין הבאים כאחד אין מלמדין אלא אם כן הוו שני כתובין הבאים כאחד וכל שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין **א"ל רב אשי לרב כהנא** אלא הא דתניא [3]מכל אשר יעשה מגפן היין (ה) [9]לימד על איסורי נזיר שהן מצטרפין זה עם זה לר"ע השתא י"ל היתר מצטרף לאיסור איסור לאיסור מבעיא א"ל היתר לאיסור בבת אחת איסור לאיסור [10]אפילו בזה אחר זה ור"ש דלית

ורבי

אסרה תורה אלא קדירה בת יומא. שנשאל בה עכו"ם היום, אבל ביטל בה אתמול כבר הפיג בה טעמו בלילה ולילה וטוב כשפולטו בתבשיל אינו אלא לפגם (ע"ז עו:). דלא פגמה פורתא. מעטם הכלי נפגמה הבליעה (פסחים מד:). **מדרבנן נשמע** שמעינן ליה דאתמר באיסורי נזיר היתר מצטרף לאיסור ובאסור לא לגר לגר"ע לאיסור מדרבנן נשמע לר"ע כו': **חטאת מאי היא דתניא כל אשר יגע בבשרה יכול אפילו לא בלע ת"ל בבשרה יקדש להיות כמוה שאם פסולה היא יפסל.** שאם החטאת פסולה כגון שעבר עליו לילה ויום ונתבטל בו בשר שלמים יהא בשר שלמים אסור כמוהו: **ואם בשרה.** שלא עבר אותו היום תאכל כחמור שבחטאת לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה ליום ולילה בלבד (ג): כתוב בספרים **ורבנן דיפוק להו להיתר מצטרף לאיסור מחטאת דהשם נמי לג"ע (ח) לפגם הוא דאתא ואכ"מ לנותן טעם כעיקר ומילרך לריכי ליה דאי כתב רחמנא כו'.** והכי פירושו ורבנן תיפוק להו לשאר איסורין שבתורה שיהא היתר מצטרף לאיסור מחטאת דמה מצינו בחטאת שהיתר מצטרף לאיסור כדאמרינן בנשרה שבלע היומנה וה"ה נמי לשאר איסורין שבתורה התם נמי לגבי חטאת לנותן טעם לפגם הוא דאתא ואי אמרת אי משום נותן טעם לפגם הא כבר שמעינן ליה מגבילה חדא במבושל וחדא נמי דההוא דגבילה אשמועינן במידי דמבושל שאם ביטל בשר שחוטה בכלי שמתבשל בו בשר [וגבילה] ונותן טעם בו הוא מותר דנותן טעם לפגם הוא ומותר (ט) ואשמועינן נמי גבי חטאת בבשר חטאת מבושלת (ג) ובבשר מי דאפילו נגע בשר שלמים שאינו מבושל בכלי שמתבשל בו חטאת (הוא) או בבשר חטאת מבושלת עצמה ונותנת בה טעם יקדש להיות כמוה ואינעית אימא אפילו ההיא דחטאת ליתן טעם כעיקר הוא דאתא ואי אמרת אם כן הוו להו ב' כתובין הבאין כאחד ולא ילמוד מהן לשאר איסורין (י) שכתובין הנהו מילרך לריכי ליה דאי כתב רחמנא גבי חטאת דנותן טעם כעיקר לא אתי נזיר מיניה משום דנזיר כו': ואית דלא גרסי להאי (ד) כלומר רבנן הוא דקמהדרי לר"ע דאמר נזיר וחטאת הוו להו ב' כתובין הבאין כאי: (יא) ואמרי ליה הכי ודאי לאו ב' כתובין הבאים כאחד אין מלמדין אלא אם כן הוו שני כתובין הבאים כאחד וכל שני כתובין הבאים כאחד אין מלמדין **א"ל רב אשי לרב כהנא** אלא הא דתניא [3]מכל אשר יעשה מגפן היין (ה) [9]לימד על איסורי נזיר שהן מצטרפין זה עם זה לר"ע השתא י"ל היתר מצטרף לאיסור איסור לאיסור מבעיא א"ל היתר לאיסור בבת אחת איסור לאיסור [10]אפילו בזה אחר זה ור"ש דלית

ולריכי ליה הכי ודאי לאו ב' כתובין הבאים כאחד. דכל ב' כתובין הבאים כאחד. והיתר מצטרף ליף בכל איסורים מנזיר. וג"ל כיון שהדבר שקול מסתברא טפי לאסור טעם כעיקר מהיתר מצטרף לאיסור. וכן לעיל אי לאו דשמע' ר"ע ממקום אחר טעם כעיקר הוה מוקי משרת לטעם כעיקר ולא להיתר מצטרף לאיסור. ורבנן תיפוק יה היתר מצטרף לאיסור מחטאת דלדידהו לא הוי ב' כתובים הבאים כא'. ובספרים היה כתוב ורבנן לנ"ט לפגם הוא אתא. וא"א לישבר דלא מצינו שנאסר טעם לפגם בקדשים דאמרי' בזבחים פרק דם חטאת כל יום נעשה (פגול) [גיעול] חבירו אלמא דטעם לפגם שרי בקדשים וה"ג במקצת ספרים. ורבנן לטעם כעיקר הוא דאתא ומצרך צריכי דאי כ' רחמנא טאת הוה אמינא נזיר לא אתי מניה. (נזיר) דחולין מקדשים לא ילפינן ואי כתב רחמנא נזיר ה"א חטאת מנזיר לא ילפינן שום דחמור איסוריה (שבתורה) דאפילו חרצן אסר רחמנא והא דאמרי' לעיל רבנן ילפי כל איסורים שבתורה מנזיר. ולא מרי' שאני נזיר דחמיר איסוריי' אחטאת קא סמיך דאתי מבינה. ור"ע אמר לך א"כ ליכתוב רחמנא גבי נזיר וליתי קדשים ניה. דלית ליה לר"ע הך סברא דנזיר חמור הלכך הוו להו ב' כתובים הבאים כא' ריש ספרים שכתוב בהן ורבנן לטעם עיקר ו) הוא דאתא וא' א' להיתר מצטרף לאיסור. פי' ומינה לא ילפי' בעלמא דחולין מקדשים לא ילפי': והא מצרך ריכי דאי כתב רחמנא גבי חטאת ה"א וכו'. ופריך לר"ע דאמר נזיר וחטאת ב' כתובים הבאים כא'. ומשני ר"ע אמר ך לכתוב רחמנא בנזיר וכו' ואפי' ל"ג והא אלא ומצרך צריכי יש לפרש רבנן משיבין כן לר"ע וכפ' אלו עובדין גרס בנן מצרך צריכי. ור"ע למאי צריכי בשלמא נזיר מחטאת לא גמרינן דחולין מקדשים לא גמרי' אלא חטאת נילף מנזיר. בנן מצרך צריכי חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא ילפי' ומשרת ליתן טעם כעקר ומכאן אתה דן לכל תורה כולה. ובפרק גיד הנשה משמע דחטאת ליתן טעם כעיקר והיינו כסוגיין דשמעתין ולא כהני דפרק אלו עובדין: לא הא דתניא כל אשר יעשה מגפן היין וכו'. ואע"ג דדרשינן ליה בריש פרקן לכלל הכא דריש ליה מכל ואפי' מאן לא דריש ליה כל מכל דדשינן ועוד דרבי עקיבא דריש כל בפסחים: היתר ואיסור בבת אחת אבל בזה אחר זה אפילו בכרי אכילת פרס לא:

---

[1] תולי ל"ל ורבנן משרת לטעם כעיקר הוא דאתא ותטעמא להיתר מצטרף לאיסור וכ"ה בפסחים מה:

כ א מיי' פי"ז מהלכות מאכלות אסורות הל' ב סמג לאוין קמא קמח טוש"ע י"ד סי' קכא סע"ש:

כא ב מיי' שם ופט"ו שם הל' כח סמג לאוין קמא עור ש"ע יו"ד סי' קג סעיף ו ופי' קכב סע"ש:

כב ג מיי' שם פי"ז הלכה ג סמג שם עור ש"ע י"ד שם סעיף ה ופי' קכב סעיף ג:

כג ד מיי' פי"מ מהלכות מעשה הקרבנות הלכה יח:

כד ה מיי' שם הלכה טו:

כה ו ז מיי' פ"ה מהלכות מירות הלכה ג:

תורה אור השלם

1. כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֹא בָאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בָאֵשׁ וְטָהַר אַךְ בְּמֵי נִדָּה יִתְחַטָּא וְכֹל אֲשֶׁר לֹא יָבֹא בָּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמָּיִם:
במדבר לא כג
2. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בַּבְּשָׂרָה יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלָיו תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ:
ויקרא ו כ
3. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל:
במדבר ו ד

פי' הרא"ש

נפקא ליה מגעולי עובדי כוכבים. פליטת איסור כלי מדין דטעמא בעלמא ואמר רחמנא כל אשר יבא באש תעבירו במים. דבכל התורה נותן טעם לפגם מותר דכמ' בתרא דע"ז גמרי' מנבלה דראויה לגר קרויה נבלה ישאינה ראויה לגר אינה קרויה נבלה. לקדרה בת יומא דלאו נ"ט לפגם הוא קדרה בת יומא נמי א"א דלא פגמה פורתא. וכי היכי דבפגם מרובה שריא רחמנא דגלי רחמנא בנבלה ה"ה במועטת הוא שחרש בו הכתוב. א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי. מכדי לר"ע שמעי' ליה באיסור נזיר היתר מצטרף לאיסור ובשאר איסורי לא איירי מידי. לר' יוחנן פריך דאמר כל איסורי' שבתו' אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מאיסור נזיר. מנ"ל הא. דרבנן נשמע (לר"ע) [דר"ע] מי (נימא) [ס"ל] הכי לענין היתר מצטרף לאיסור: משום דהוי חטאת ונזיר ב' כתובים הבאים כאחד ואין מלמדים. שאם פסולה היא החטאת נגוף פגול או נותר. ואם בשרה היא תאכל כחמור שבהן. ה"ג ר"ח שלמי' ביום ראשון שנגעו בחטאת. ואם ביום שני נגעו בחטאת לא תאכל חטאת כי אם עד הלילה. כהיתר מצטרף לאיסור איירי גון שנדבק שומן בין זו לזו לטעם כעיקר לא איצטריך כבר ילפי' מגעולי עובדי וכבים כל איסורים שבתורה לא מוקמי' לה לכזית בכדי ס"פ דלהא לא איצטריך קרא ל שיעורי איסורים הלכה

משה מסיני. ואי תקשי לך נוקמה לטעם כעיקר ויהיה חטאת וגעולי עובדי כוכבים ב' כתובים הבאים כאחד. והיתר מצטרף ליף בכל איסורים מנזיר. וג"ל כיון שהדבר שקול מסתברא טפי לאסור טעם כעיקר מהיתר מצטרף לאיסור. וכן לעיל אי לאו דשמע' ר"ע ממקום אחר טעם כעיקר הוה מוקי משרת לטעם כעיקר ולא להיתר מצטרף לאיסור. ורבנן תיפוק יה היתר מצטרף לאיסור מחטאת דלדידהו לא הוי ב' כתובים הבאים כא'. ובספרים היה כתוב ורבנן לנ"ט לפגם הוא אתא. וא"א לישבר דלא מצינו שנאסר טעם לפגם בקדשים דאמרי' בזבחים פרק דם חטאת כל יום נעשה (פגול) [גיעול] חבירו אלמא דטעם לפגם שרי בקדשים וה"ג במקצת ספרים. ורבנן לטעם כעיקר הוא דאתא ומצרך צריכי דאי כ' רחמנא טאת הוה אמינא נזיר לא אתי מניה. (נזיר) דחולין מקדשים לא ילפינן ואי כתב רחמנא נזיר ה"א חטאת מנזיר לא ילפינן שום דחמור איסוריה (שבתורה) דאפילו חרצן אסר רחמנא והא דאמרי' לעיל רבנן ילפי כל איסורים שבתורה מנזיר. ולא מרי' שאני נזיר דחמיר איסוריי' אחטאת קא סמיך דאתי מבינה. ור"ע אמר לך א"כ ליכתוב רחמנא גבי נזיר וליתי קדשים ניה. דלית ליה לר"ע הך סברא דנזיר חמור הלכך הוו להו ב' כתובים הבאים כא' ריש ספרים שכתוב בהן ורבנן לטעם עיקר ו) הוא דאתא וא' א' להיתר מצטרף לאיסור. פי' ומינה לא ילפי' בעלמא דחולין מקדשים לא ילפי': והא מצרך ריכי דאי כתב רחמנא גבי חטאת ה"א וכו'. ופריך לר"ע דאמר נזיר וחטאת ב' כתובים הבאים כא'. ומשני ר"ע אמר ך לכתוב רחמנא בנזיר וכו' ואפי' ל"ג והא אלא ומצרך צריכי יש לפרש רבנן משיבין כן לר"ע וכפ' אלו עובדין גרס בנן מצרך צריכי. ור"ע למאי צריכי בשלמא נזיר מחטאת לא גמרינן דחולין מקדשים לא גמרי' אלא חטאת נילף מנזיר. בנן מצרך צריכי חטאת להיתר מצטרף לאיסור וחולין מקדשים לא ילפי' ומשרת ליתן טעם כעקר ומכאן אתה דן לכל תורה כולה. ובפרק גיד הנשה משמע דחטאת ליתן טעם כעיקר והיינו כסוגיין דשמעתין ולא כהני דפרק אלו עובדין: לא הא דתניא כל אשר יעשה מגפן היין וכו'. ואע"ג דדרשינן ליה בריש פרקן לכלל הכא דריש ליה מכל ואפי' מאן לא דריש ליה כל מכל דדשינן ועוד דרבי עקיבא דריש כל בפסחים: היתר ואיסור בבת אחת אבל בזה אחר זה אפילו בכרי אכילת פרס לא:

ה) ע"ז עו: עה: ע"ש פסחים מד: ע"ש. ו) פסחים מה. ז) [קדושין כד. וש"נ]. ג) חולין נט. פסחים מה. זבחים נז:. ד) [פסחים מה. ע"ש]. ה) [בכורות כו:]. ו) עיין מ"מ. ז) ל"ל לאיסורו עי' מ"מ. ח) [ועי' תוס' פסחים מה: ד"ה אלא].

נוסחת הריב"ן

ה) דלר' עקיבא: ב) כל' כתוב כאן גלוין וע"ע אמר לך כו' ודפרכת נזיר ממיר לאיסוריה לאסור בזג אמרלן דם כו לאיסורים הרבה קדשים נמי אית בהו איסורים הרבה כגון פיגול ונותר כתוב בספרים כו': ג) הכתובים: ד) להאי ורבנן תיפוק להו אלא ה"ג ורבנן מלכך לריכי לומר רבנן כו': ה) וקא אמרי ליה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר ליה התם נמי תיפוק הוא: (ב) שם מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לימד על איסורי נזיר שהן מצטרפין זה עם זה בהאמ"ל ר"ל לר' עקיבא היתר מצטרף: (ג) רש"י ד"ה כתוב בספרים וכו' בבשר חטאת מבושלת בבשר שלמים מי דאפילו וכו' לשאר איסורין שבתורה הכהו מילרך: (ד) ד"ה ואית דלא גרסי להאי אלא ורבנן צריכי וכו' כלומר רבנן: (ה) ד"ה אלא לכתוב גבי נזיר ולימי קדשים מייתי דהא כל איסורין:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה כתוב וכו' לפגם הוא דאתא כו' ותמצת בה טעם יקדש. ר"ג עי' מ"מ: ב) הוד"ה ה"ג ורבנן וכו' מ"ש אף ר"ש דרים מכל. ר"ג עי' מ"מ:

הגהות התוספות

1. בפ"ל אף. 2. ל"ל אי בנותר. 3. מל"ל מאכל זאת הבולעת כחומר שבה. 4. ל"ל דאפילו. 5. בפ"ל אימא ואפילו בזה"ו והכל דיבור אחד עם שלמיו.

מוסף רש"י

מגיעולי עכו"ם. קדירה שבישל בה הנכרי וכשחזר ישראל ומבקל בה היא מגעלת בלעתה לתוך של ישראל. גיעול לשון מקיא ופולט. והתורה לשרתו כמעשה מדין (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש. דהיינו יורות וקומקמוסין וכיוצא בהן שמרתיחין אותן על האור. (פסחים מב:). **וגבי גיעולי עכו"ם אסור.** דהאי נמי לפגם הוא דאותה בליעה משמהתה בדופנו של כלי לילה אחת הופך טעמו ונתקלקל, ואם לא משמהת לאוכל שהיא נפלטת לאותו (שם). **לא**

ו) [ד"ה אלא] ל"ל אי בנותר. 2. ל"ל אי בנותר. 3. מל"ל מאכל זאת הבולעת כחומר שבה. 4. ל"ל דאפילו. 5. בפ"ל אימא ואפילו בזה"ו והכל דיבור אחד עם שלמיו.

חגיגה בחדא אכילה לימד שמצטרפין (שם). **השתא** י"ל היתר מצטרף לאיסור. ל"ל דכתב רחמנא קרא לחכי (שם).

ורבי שמעון דלית ליה לירוף. (ג) אפי' בכל שהוא מיחייב כדאמרי' בפירקין דלעיל (דף ד.) דקסבר ר"ש כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **עד שיזיר מכולן.** כגון דאמר הריני נזיר סתם ופרשינן לעיל (דף ג.): דמשמע מן הטומאה ומן המגלחת ומן היין ואילו לרבנן אפי' לא נזר אלא מאתת חייב בכולן: **כל רביעיות שבתורה.** כגון רביעית דם שמטמא בהאהל אין היתר מצטרף לאיסור אחד מכל המשקין מצטרף עמה ו) לרביעית. חוץ מרביעית של נזיר כו': ג) **לרבי יוחנן** (ג) **נמי מרבי ליה לאוכלים.** שבנזיר כגון חרגן חג וענב שמצטרף דבר אחר עמהן בכזית: **ור' אלעזר משקין אין.** ג) מצטרפין משום דבדידיה מפרש קרא אבל במידי אחרינא כגון בחולין אין היתר מצטרף עמהן: **א"ר אלעזר עשר רביעיות הן.** בעשרה מקומות נתנה בהן תורה שיעור רביעית: **חמש סומקתא.** יין ודם: **וחמש חיוורתא.** מים ושמן: שימנא לגירסא **נזיר ועושה פסח כו'** ד): **ד' כוסות הללו.** שמיקנו חכמים לריך שיהא בין כולן רביעית לוג יין מי דהיינו בילה ומחלה כדי שימזגנו ויעמוד ה) כל רובע רביעית שבו כדי רביעית וכגון דדרי על חד תלתא מיא כדמפרש התם ו): **שהורו שהה רביעית יין אל יורה.** לכתיב יין ושכר אל תשת ומסיק ליה ולהגדיל ולהורות (ויקרא י) דמשמע דלענין הוראה נמי לא יתה: **וכנס למקדש חייב.** משום שנאמר יין ושכר אל תשת וגו': **ועל כל נפשות מת לא יבא.** דמשמע משני מתים. רביעית ז) קרי ליה ז) נפש כדאמרי' התם (שבת דף לא.): רביעית דם נתתי בכם. ח) והא דמשמע ליה הכא רביעית דם היינו דמשני מתים לאו דוקא (ד) ליה דהכי הוא משום דבפלוגתא לא קמיירי וכן אמרי' בסמוך והא הכא ר"ע היא ולא רבנן כדאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ד.) דאילו לרבנן אינה מטמאה רביעית דם שיולאה מן המת אלא כשיולאה ממת אחד בלבד והאי דקא נסיב ליה הש"ס אליבא דר"ע לאו דוקא אלא אחידי דאית ביה רביעית וקא דריס ביה קרא נסיב ליה הש"ס ולדברי הכל ברביעית הוי [שיעורא]: **וחמש חיוורתא** שימנא לגירסא **אלא נזיר מצורע שנפסלו בשבת:** וה"ג **אלא רביעית שמן לחלב.** וכדאמרי' התם בתמ' מנחות (דף פח.) יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית במקדש למה נמשחה אי משום מצורע חוץ הוא ואי משום נזיר בשחיטת איל הוא דקדשי א"ל ר' חייא לחביתי כ"ג דמביא בכל יום ועושה בו י"ב חלות מחביתה בנקב ומחביתה בערב והיה מביא רביעית שמן קרי עליה ט) אים ממרחק עלתי. ואית דגרסי רביעית שמן של חלת תודה כדאמרינן בפ' שתי מדות (שם דף פט.) מביא אלי לוג וחוזלהו מחלה לחלות וקיקיון ומחלה לרבוכה והאיך מחלה לרבוכה אית בה כדי רביעית וטעות הוא ואינו כן דבהדיא אמרי' התם א"ל ר"א בן עזריה אפי' אתה דורש כל היום כולו בשמן ט) לא הייתי שומע לך אלא א) רביעית שמן לג' מינין שבתודה חלת מצה ורקיק ורבוכה ואחד עשר יום שבין דם נדה לדם נדה כו': **נזיר רביעית שמן לנזיר. מצורע רביעית מים למצורע.** כדאמר בתמ' סוטה (דף טז.) ושתו את הכפור האחת אל כלי חרס על מים חיים [ויקרא יד] ואמרי' כמה מים יהא נותן בו כדי שיהא דם כפור ניכר בהן וכמה רביעית: **כל משקין טמאין.** מצטרפין לטמא משקין אחרים כשיהא בהן רביעית ולפסול את הגוויה ברביעית כשנשתה אותן בכדי אכילת פרס: **כל השופכין.** שנופכין אותן לרה"ר: **ופו ליכא והא איכא.** הא דתנן בתמ' ידיים נוטלין לידים י) מרביעית מקוה דתנן במסכת מקואות (פ"ו מ"ו) ומחכמים אומרים אם מקבלת מ) גובה האמנטי רביעית עד שלא ט) יגיעו לאגיל כשר (ו) אם לאו פסול ובטלוה רבנן ס) מפי המורה וקשיא לי היכא בטלוה רבנן וי"ל הא דקאמר בטלוה רבנן והא קתני עליה ר' אלעזר בר לדוק בפרקין [שם] כל המעורב במקוה אם מקבל האגיל כל שהוא כשר. לישנא אחרינא והא איכא מקוה כדתנן ס) שהשאיבה מטהרת ברביעית ברבייה והמשכה שאם יש כאן כ' סאה ורביעית ממי גשמים הולך וממלא מן המעיין כ' סאין חסר רביעית וזורקן לפני אותו ב) מקוה כדי שימשכו המים לתוך המקוה להא יש בהן ארבעים סאה בר מההיא דבטלוה רבנן דהא קתני ריש שיש בה כ"ל סאה ממי גשמים:

ת"ק

דלית ליה צירוף. כלומר לא בעי לירוף דאית ליה כל שהוא [למכות] וא"ת לר"ש מאתת למה לי לירוף לא אלטריך כו"ת לטעם בעיקר מיפוק ליה מגיעולי עובדי כוכבים לר"ש דלאו חידוש דאיהו אמר במס' ע"ז (דף סז:) לא אסרה תורה אלא קדרה בת יומא וי"ל דיכול להיות דלדידיה נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפ"ה אסרה הכתוב ושפיר מקרי חידוש שחלק הכתוב בין פגם מרובה לפגם מועט ועוד מירץ ר"ע דשפיר אלטריך לירוף דהא דקאמר כל שהוא היינו כשהוא בעייה אבל כשהוא מעורב לא ס"ד למיסר וכי האי גוונא אמר אביי במנחות (דף מח.) בריתא אין לי אלא כו' דבתר דמרבינן מקרא מקלתו דהיינו אלי זית מלריך קרא לעיכוו: **אמר** ר' אבהו אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה כו'. [ואית דגרסי] כל רביעיות כו' ואיכא לפרש כגון רביעית יין של עולה או של נלאי הכרם:

אפילו אוכלין מרבי. משום דמשרת משמע [2] מפת ומיין וסביבה ליה לר' יוחנן דה"ה כל איסורי נזיר כגון חרגן חג ור"א ס"ל דמשרת משמע דוקא יין והיכא דגלי גלי: **נזיר רביעית יין לנזיר.** והיינו למשנה ראשונה (לעיל דף לד:) אע"ג דקאמר לקמן בפלוגתא לא קמיירי היינו גבי חיוורתא: **על כל נפשות מת לא יבא.** נפשות משמע תרי ומת משמע שיעור אחד והוא רביעית דם לנפש [3] שהנפש תלוי בו כדאמר (שבת דף לא.): רביעית דם נתתי בכם כו': **חלת** רביעית שמן. בחלות תודה מייירי שהיו בו שלשה מינין ממלא עשרה חלות ועשרה רבוכין ועשרה רקיקין וטעונין חלי לוג ואמר וחוזלהו חליו לרקיקין וחלות וחליו לרבוכה כדאמרי' בפרק התודה (מנחות דף עז. ושם): **נזיר** רביעית שמן לנזיר. שיש שני מינין חלות ורקיקין כדאמרינן בפרק התודה (שם דף עח.): **מצורע** רביעית מים למצורע. דכתיב וטבל אותם

הצפור החיה בדם הצפור השחוטה על המים החיים ואמר בסוטה בפ' היה מביא (דף טז:) בדם שדם [4] הצפור ניכר בהן וכמה הן רביעית: **היה מביא פיילי.** פירוש כלי ונותן בו חלי לוג מן הכיור להשקות את הסוטה: **כמה** מים נותן לתוכה. בעניבו של מי רגלים שיוכל להתפלל שם: **והא** רביעית דמקוה. תחזי בו להטביל מחטין ולנוריות כדאמרינן בפסחים (דף יח:): **בר** מההוא דבטליה בטולי. פירוש הלריכו ארבעים סאה אפי' למחטין ולנוריות ובאדם לעולם בעיא מ' סאה למקוה ואמר

בכלי, הכי מניא בספרי (סוטה טו:).

ורבי שמעון דלית ליה לירוף. (ג) אפי' בכל שהוא מיחייב כדאמרי' בפירקין דלעיל (דף ד.) דקסבר ר"ש כל שהוא למכות ולא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **עד שיזיר מכולן.** כגון דאמר הריני נזיר סתם ופרשינן לעיל (דף ג.): דמשמע מן הטומאה ומן המגלחת ומן היין ואילו לרבנן אפי' לא נזר אלא מאתת חייב בכולן: **כל רביעיות שבתורה.** כגון רביעית דם שמטמא בהאהל אין היתר מצטרף לאיסור אחד מכל המשקין מצטרף עמה ו) לרביעית. חוץ מרביעית של נזיר כו': ג) **לרבי יוחנן** (ג) **נמי מרבי ליה לאוכלים.** שבנזיר כגון חרגן חג וענב שמצטרף דבר אחר עמהן בכזית: **ור' אלעזר משקין אין.** ג) מצטרפין משום דבדידיה מפרש קרא אבל במידי אחרינא כגון בחולין אין היתר מצטרף עמהן: **א"ר אלעזר עשר רביעיות הן.** בעשרה מקומות נתנה בהן תורה שיעור רביעית: **חמש סומקתא.** יין ודם: **וחמש חיוורתא.** מים ושמן: שימנא לגירסא **נזיר ועושה פסח כו'** ד): **ד' כוסות הללו.** שמיקנו חכמים לריך שיהא בין כולן רביעית לוג יין מי דהיינו בילה ומחלה כדי שימזגנו ויעמוד ה) כל רובע רביעית שבו כדי רביעית וכגון דדרי על חד תלתא מיא כדמפרש התם ו): **שהורו שהה רביעית יין אל יורה.** לכתיב יין ושכר אל תשת ומסיק ליה ולהגדיל ולהורות (ויקרא י) דמשמע דלענין הוראה נמי לא יתה: **וכנס למקדש חייב.** משום שנאמר יין ושכר אל תשת וגו': **ועל כל נפשות מת לא יבא.** דמשמע משני מתים. רביעית ז) קרי ליה ז) נפש כדאמרי' התם (שבת דף לא.): רביעית דם נתתי בכם. ח) והא דמשמע ליה הכא רביעית דם היינו דמשני מתים לאו דוקא (ד) ליה דהכי הוא משום דבפלוגתא לא קמיירי וכן אמרי' בסמוך והא הכא ר"ע היא ולא רבנן כדאמרי' בפ"ק דסנהדרין (דף ד.) דאילו לרבנן אינה מטמא רביעית דם שיולאה מן המת אלא כשיולאה ממת אחד בלבד והאי דקא נסיב ליה הש"ס אליבא דר"ע לאו דוקא אלא אחידי דאית ביה רביעית וקא דריס ביה קרא נסיב ליה הש"ס ולדברי הכל ברביעית הוי [שיעורא]: **וחמש חיוורתא** שימנא לגירסא **אלא נזיר מצורע שנפסלו בשבת:** וה"ג **אלא רביעית שמן לחלב.** וכדאמרי' התם בתמ' מנחות (דף פח.) יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית במקדש למה נמשחה אי משום מצורע חוץ הוא ואי משום נזיר בשחיטת איל הוא דקדשי א"ל ר' חייא לחביתי כ"ג דמביא בכל יום ועושה בו י"ב חלות מחביתה בנקב ומחביתה בערב והיה מביא רביעית שמן קרי עליה ט) אים ממרחק עלתי. ואית דגרסי רביעית שמן של חלת תודה כדאמרינן בפ' שתי מדות (שם דף פט.) מביא אלי לוג וחוזלהו מחלה לחלות וקיקיון ומחלה לרבוכה והאיך מחלה לרבוכה אית בה כדי רביעית וטעות הוא ואינו כן דבהדיא אמרי' התם א"ל ר"א בן עזריה אפי' אתה דורש כל היום כולו בשמן ט) לא הייתי שומע לך אלא א) רביעית שמן לג' מינין שבתודה חלת מצה ורקיק ורבוכה ואחד עשר יום שבין דם נדה לדם נדה כו': **נזיר רביעית שמן לנזיר. מצורע רביעית מים למצורע.** כדאמר בתמ' סוטה (דף טז:) ושתו את הכפור האחת אל כלי חרס על מים חיים [ויקרא יד] ואמרי' כמה מים יהא נותן בו כדי שיהא דם כפור ניכר בהן וכמה רביעית: **כל משקין טמאין.** מצטרפין לטמא משקין אחרים כשיהא בהן רביעית ולפסול את הגוויה ברביעית כשנשתה אותן בכדי אכילת פרס: **כל השופכין.** שנופכין אותן לרה"ר: **ופו ליכא והא איכא.** הא דתנן בתמ' ידיים נוטלין לידים י) מרביעית מקוה דתנן במסכת מקואות (פ"ו מ"ו) ומחכמים אומרים אם מקבלת מ) גובה האמנטי רביעית עד שלא ט) יגיעו לאגיל כשר (ו) אם לאו פסול ובטלוה רבנן ס) מפי המורה וקשיא לי היכא בטלוה רבנן וי"ל הא דקאמר בטלוה רבנן והא קתני עליה ר' אלעזר בר לדוק בפרקין [שם] כל המעורב במקוה אם מקבל האגיל כל שהוא כשר. לישנא אחרינא והא איכא מקוה כדתנן ס) שהשאיבה מטהרת ברביעית ברבייה והמשכה שאם יש כאן כ' סאה ורביעית ממי גשמים הולך וממלא מן המעיין כ' סאין חסר רביעית וזורקן לפני אותו ב) מקוה כדי שימשכו המים לתוך המקוה להא יש בהן ארבעים סאה בר מההיא דבטלוה רבנן דהא קתני ריש שיש בה כ"ל סאה ממי גשמים:

ת"ק

הצפור השחוטה אל המים החיים. ואמרי' בסוטה פרק היה מביא מים שדם צפור ניכר בהם ושיעורו חכמים רביעית: שנפסלו דתנן כל משקים טמא' מצטרף לפסול את הגויה ברביעית משנה היא במעילה פ' יש בקדשי מזבח. וגזרת חכמים היא מי"ח דבר פ"ק דשבת דהשותה משקים טמאים נפסל גופו מלאכול בתרומה. בשבת דתנן ושאר כל המשקים ברביעית וכל השופכים ברביעית. בפ' המוציא יין מפ' חלב ודבש שיעור יציאתן בכמה ואח"כ כולל יחד כל שאר משקים דשיעורן ברביעית. ומרביעית נוטלין לידים לא' ואפי' לב' אי הנוטל ידיו צריך רביעית וכן ב' יכולין ליטול ברביעית זה אחר זה הואיל ואתו משיורי טהרה: בפלוגתא לא מיירי דר' יוסי פליג בספיפא ואמר ובלבד שלא יפחות לאחרון שבהם מרביעית: פיילי שם מן הכיור. דכתיב (במדבר ה) מים קדושים, ואין קדושים אלא שנתקדשו

מלעטרף לאיסור (שם). **מידי אחרינא לא.** משום דתנא דמשנה ראשונה לא מדמה איסורי נזיר לשמה. דקסבר דבשמיה אוכלין ברביעית ובאוכלין בכזית, הילכך אע"ג דבשמיה היתר מלעטרף לאיסור לא אמרינן הכי בהאכלה (שם). **לרביעית דם.** היא מיותו של אדם ובלאו הכי לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה (סנהדרין ד.). **נפשות.** משמע שמתים, מת. דבר שמיתה בלא על ידו דהיינו רביעית (חולין עב.). **ושאר כל השופכים.** מים קרושים (שבת עז:). **מרביעית.** כלי מחזיק רביעית מלא מים, **נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים.** כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאמר משיורי טהרה, הכי מפרש בכל הנסר (גיטין פז:). **היה מביא.** לכהן, **פיילי.** כוס של מים, **ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור.** לכתיב (במדבר ה) מים קדושים, ואין קדושים אלא שנתקדשו

תורה אור השלם

1. וְעַל כָּל נֶפֶשׁ מֵת לֹא יָבֹא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטַּמָּא: ויקרא כא יא

נוסחת הריב"ן

ה) לגמרו לרביעית: ג) דר' יוחנן: ג) דמצטרפין: ד) מיר הא לאמרן עד שיעור רביעית ו) ושיעור פסח ד' כוסות כו': ה) על רובע רביעית שבו כדי רביעית ובין דדרי כו': ו) רביעית דם: ז) (ליה) ליתא בכ"י: ח) וקאמר דמשמע: ט) כשמן כשמן: י) מי רביעית: כ) (דאמר מקוה) ליתא בכ"י: ל) (מקוה של) ליתא בכ"י: מ) גבים: נ) (יגיעו) ליתא בכ"י: ס) ובטליה רבנן ואיהו ידע היכא אבל נראין לא שמיע לן לא הלכה ולא פירושה ל"ל והא איכא מקוה דתנן שהשאיבה כו' והשאר ליתא:

הגהות הב"ח

(א) גם' ואפר כל המשקין ברביעית וכל השופכין כל"ל ותיבה ואפר נמחק: (ב) רש"י ד"ה ור' שמעון דלית ליה לירוף אלא לפיל: (ג) ד"ה לר' יוחנן **מרבי ליה נמי** אוכלין: (ד) ד"ה ועל כל נפשות וכו' לאו דוקא נקט ליה דהכי הוא דהא **בפלוגתא:** (ה) ד"ה ומסיקא וכו' המקוה הס"ד ואח"כ מ"ה בר מההיא דבטליה רבנן וכו' לישנא אחרינא והאיכא מקוה דתנן במסכת מקואות בפרק כל המעורב למקוה ומכמים אומרים אם מקבלת האמנטי כ"ל ותיבת גבים נמחק: (ו) **בא"ד ואם** לאו פסול וכו' ר"ת בר לדוק אומר אם מקבל האגיל כל שהוא **פסול** לישנא אחרינא נ"ב פרק שני דמסכת מקואות מתחיל כל המעורב למקוה וע"ש:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) רש"י ד"ה ומסיק אחרינא פיימנא וכו' אלא רביעית. תיבת רביעית נמחק וע"ב אלי לוג כל"ל מ"מ: **ב)** ד"ה דבטליה רבנן וכו' לפי אותו מקוה. תיבת מקוה נמחק וע"ב מקוה:

הגהות התוספות

1. ל"ל ואית ספרים. 2. ל"ל משמע דשרה. 3. תיבת לנפש נמחק. 4. ל"ל מים שדם.

מוסף רש"י

כל רביעיות שבתורה. כגון רביעית דם מן המת ורביעית שמן לחלת תודה ורביעית מים למטורע, ואלינא דרבנן דמשנה ראשונה לחלוי ברביעית אמרה, ומכיון להו כו' עקיבא דאית ליה היתר מלעטרף לאיסור (ראמ"ה בשמו). אוכלין. אף באוכל היתר מלעטרף לאיסור (שם). **מידי אחרינא לא.** משום דתנא דמשנה ראשונה לא מדמה איסורי נזיר לשמה, דקסבר דבשמיה אוכלין ברביעית ובאוכלין בכזית, הילכך אע"ג דבשמיה היתר מלעטרף לאיסור לא אמרינן הכי בהאכלה (שם). **לרביעית דם.** היא מיותו של אדם ובלאו הכי לא איקרי מת עד שיהא בו שיעור מיתה (סנהדרין ד.). **נפשות.** משמע שמתים, מת. דבר שמיתה בלא על ידו דהיינו רביעית (חולין עב.). **ושאר כל השופכים.** מים קרושים (שבת עז:). **מרביעית.** כלי מחזיק רביעית מלא מים, **נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים.** כיון דמעיקרא הוה שיעורא וקאמר משיורי טהרה, הכי מפרש בכל הנסר (גיטין פז:). **היה מביא.** לכהן, **פיילי.** כוס של מים, **ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור.** לכתיב (במדבר ה) מים קדושים, ואין קדושים אלא שנתקדשו בכלי, הכי מניא בספרי (סוטה טו:).

עין משפט נר מצוה

בו א מיי' פ"ה מהל' מחיות הלכה כ סמג לאוין רמג: **בו ב** מיי' פ"ו מהלכות מתנ' ומתנה הלכה ט סמג עשין מא טוש"ע ש"מ סי' תעב סעיף ט:

בח ג מיי' פ"ל מהלכות מיאת מקדש הלכה ה סמג לאוין שם טוש"ע י"ד סי' רמב סעיף יג בהגה"ה [וכתב"מ סי' ז סעיף ה]:

בט ד מיי' שם הל' ל סמג שם:

ל ה (מיי' פ"ב מהלכות טומאת מת הל' יב ופ"ד שם הלכה ח):

לא ו מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ג:

לב ז מיי' פ"ח מהל' מחיות הלכה ל סמג עשין קפז:

לג ח מיי' פי"ל מהל' טומאת צרעת הל' ל סמג עשין רלה רלו:

לד ט מיי' פ"ח מהלכות אבות הטומאות הלכה יא ופ"ד מהלכות טומאת אוכלין הלכה ג:

לה י מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ב:

לו כ מיי' פי"ל מהל' מקואות הלכה ח סמג עשין מז טוש"ע ש"מ סי' קס סעיף יג:

לז ל מיי' פ"ג מהלכות סוטה הל' ט סמג עשין נד:

לח מ מיי' פ"ג מהל' ק"ש הלכה י סמג עשין יח טוש"ע ש"מ (סי' עז סעי' ל) ומי' פז סעיף ג:

פי' הרא"ש

ור"ש דלית ליה צרוף כלל. דאמר כל שהוא למכות וא"צ שיעור: מאי דריש ביה. אינו נזיר עד שיזיר מכולן מתגלחת ומטומאה ומיין כדאמר לעיל (פ"ב) [פ"קן]: אמר ר' אלעזר כל איסורין שבתורה אין היתר מצטרף לאיסור חוץ מרביעית שבנזיר שהרי אמרה תורה משרת מאי איכא בין ר' יוחנן לר' אלעזר איכא ביניהו דר' יוחנן מרבי אפי' אוכלין ור"א משקין אין מידי אחרינא לא: א"ר אלעזר עשר רביעיות הן ונקיט רב כהנא בידיה חמש סומקתא וחמש חיוורתא חמש סומקתא נזיר ועושה פסח שהורו במקדש ומתו נזיר ארביעית יין לנזיר עושה פסח דאמר רב יהודה אמר שמואל ארבע כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעיות שהורו שתה רביעית יין אל יורה במקדש דרביעיות יין ונכנס למקדש חייב מיתה ומתו דרתניא מנין לרביעית דם שיוצאה משני מתים שהיא מטמאה באהל שנאמר ועל כל נפשות מת לא יבא וחמש חיוורתא חלת נזיר ומצורע שנפסלו בשבת חלת רביעית שמן לחלה נזיר רביעית שמן לנזיר מצורע רביעית מים למצורע שנפסלו דתנן ושאר כל המשקין טמאין פוסלין את הגוויה ברביעיות בשבת דתנן ושאר כל המשקין ברביעית (ו) ושאר כל השופכים ברביעית ותו ליכא והאיכא מרביעיות נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים בפלוגתא לא קא מיירי והא איכא ליה מביא פיילי של חרס ונותן לתוכה חצי לוג מים מן הכיור ור' יהודה אומר רביעית בפלוגתא לא קא מיירי והאיכא כמה מים נותן לתוכה כל שהוא ר' זכאי אומר רביעית בפלוגתא לא קא מיירי והאיכא מקוה בר מההיא דבטלוה רבנן ואינו

ואינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית וכו': תנא קמא [6]לא מדמי להון לכל איסורי נזיר לשתיה ורבי עקיבא כיון דכתיב [1]וענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה כזית אף כל איסורין כזית: [וחייב על היין בפני עצמו כו']: תנו רבנן וענבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה מה כאן שהוא מין אחד והן שני שמות וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף כל שהוא מין אחד והן שני שמות חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו לאיתויי חמרא חדתא וענבי [3]אמר אביי אכל חרצן לוקה שתים אכל זג לוקה שתים אכל חרצן וזג לוקה שלש רבא אמר [8]אינו לוקה אלא אחת [9]שאינו לוקה אלאו שבכללות מתיב רב פפא ר"א אומר [7][2]נזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת [1]אמרו לו אל תשת' אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואח' [2]אכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים וסחט אשכול של ענבים ושתה לוקה חמש אי הכי לילקי שש אחת על [2]מכל אשר יעשה [3]תנא ושייר מאי שייר דהאי שייר [1]שייר [3]לא יחל דברו אי משום האי לאו שיורא הוא כי קתני מידי דלא איתיה בדוכתא' אחריתי לא יחל דברו איתיה בנדרי' [6]א"ל רבינא מפרזקיא לרב אשי והא שייר דבין הביניים אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש והא

אותביה

ו[א]) [6]פ"ק לא מדמי להו לכל איסורי נזיר לשתיה. דאילו ענבים בכזית ויין בריבעית: **כיון דכתיב** [3]**וענבים לא יאכל.** לכל מלתא הוא דאתא דכתב שבזמן שהן ענבים מיתייב עליהן [3]בכזית אף כל איסור שבנזיר בזמן שהן יין בכזית: **שהוא מין אחד.** דאחד למיס ויבשים מין ענבים הן: [4] **והוא שפי שמות.** לח ויבש. ואמרי להו זג וחרצן: **לאיתויי חמרא חדתא וענבי.** שאע"פ שהן מין אחד [5] שהי' חדש מתוק כענבים הואיל ושני שמות יש להן מייב על כל אחת ואחת: **אמר אביי אכל זג וחרצן לוקה שלש.** אחת מכל אשר יעשה מגפן היין ואחת על חרצנים ואחת על זג דלא יאכל אכולהו קאי ד)(ג): **רבא אמר אכל זג וחרצן אינו לוקה אלא אחת.** אפילו כי אכל זג וחרצן. אביי מתרץ מתניתין לטעמיה דתני וחייב על החרצנים בפני עצמן ועל הזגים אפילו כשאוכל את שתיהן ביחד וכן נמי למתניתא דתני לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו ואפי' כשאוכל זג וחרצן בבת אחת. ורבא מתרץ לטעמיה כגון דלא אכל אלא אחד מהם דלא תימא עד שיאכל לחים ויבשים בהדי הדדי וחרצנים וזגים בהדדי אלא אפי' לא אכל אלא לחים בלבד או יבשים בלבד לוקה אחת ולעולם אם אכל לחים ויבשים או זג וחרצן אינו חייב אלא אחת ולא לאתויי חמרא חדתא וענבי ומתני' נמי תני וחייב על היין בפני עצמו כו' דלא תימא עד דאכיל ליה לכולהו אלא ודאי אכל חד מנהון לוקה ומיהו כי אכיל נמי כולן יחד אינו חייב אלא אחת ה): ע"א אינו לוקה אלא אחת. כשאוכל זג יחידי או חרצן ואינו לוקה משום כל אשר יעשה ולא צריך לשנויי לכל הני דכשנין לעיל: **דאין לוקין על לאו שבכללות.** כגון האי דעל כמה איסורי לית בהו ב) אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין ליתני לוקה שש: **שייר לא יחל דברו.** דלקי נמי אדידיה: **והא שייר דבין הביניים.** כדאמרי' לעיל (דף לד:) ועד זג לאיתויי בין הביניים: **אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש.** אלא לוקה אחת ואיכא לתרוצי לאביי כי טעמיה ורבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה מגיעתא. וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש: ג) אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין ליתני לוקה שש: **שייר לא יחל דברו.** דלקי נמי אדידיה: **והא שייר דבין הביניים.** כדאמרי' לעיל (דף לד:) ועד זג לאיתויי בין הביניים: **אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש.** אלא לוקה אחת ואיכא לתרוצי לאביי כי טעמיה ורבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה מגיעתא. וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש: ד) [6]ר"ש

ולאמר רבי דמ"מ רביעית דמעיין לא בטלה ויכול להטביל מחטין במעיין אפי' כל שהוא דתנן (מ"כ פ' שמיני) מקוה במ' סאה ומעיין בכל שהוא ומדקתני מקוה במ' סאה על כרחך בתר דבטלה דאי קודם לכן גם המקוה טהור ברביעית אלא בתר ביטול קאמר ובמעיין כל שהוא וליכא למימר דקודם ביטול איירי ובאדם דהא מקוה בעינן מ' סאה [ג"כ] גם המעיין לא מטהר אדם בכל שהוא דבעינן מים שכל גופו יתכסה בהן וה"נ אמר בפרק בתרא דחגיגה (דף כב.) דהא אדעה מחלוקת מחלוקת ובעינן ארבעים סאה אלמא דמעיין בעינן מ' סאה ולכל הפחות באדם איירי ואין לתמוה [מי לא] בטלו רביעית דמעיין לתנייה לאיכא[1] דה"ה בפחות מרביעית סגי במעיין[2]: ט)**ואינו** חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה"ה בשתיה והיינו כמשנה אחרונה וכר"ע דבסמוך: משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. פירוש וה"ה לאכילה ברביעית ושתיה בכזית מילד משערין מביאין זית אגורי ושוקעו בכוס מלא יין [והיין שיולא ממנו] אם שותה כיולא בו היינו כזית ואכילה[2] משערינן דכמו שאכל מן הענבים נותנין בכוס מלא יין אם יולא מן היין רביעית הרי אכל כרביעית ובקשה לר"ת [על] פירוש [זה] דאין דרך התנא בשום מקום להקדים משנה אחרונה למשנה ראשונה בסדר ועוד קשה דמתחילה נקט כזית דהיינו משנה אחרונה כר"ע ומפסיק בה במשנה ראשונה ושוב חוזר לומר דברי ר"ע שהוא כמשנה [אחרונה] וע"ק דלפי [זה] היה לו לשנות במשנה ראשונה עד שיאכל רביעית כיון דבאכילה פליגי[3] דלישנא[4] דמתניתין משמע דבאכילה לא פליגי וע"ק דכי היכי דעבי הש"ס טעמא לדברי ר' עקיבא שמביא פסוק בגמרא שמדמה שתיה לאכילה היה לו ליתן טעם למשנה ראשונה אמאי מדמי (שתיה לאכילה) אכילה לשתיה לכ"ע לר"ת דמתני' דקתני ברישא עד שיאכל מן הענבים כזית היינו אלינא ג) [דכ"ע] דבאכילה כ"ע מודו דבכזית ולא פליגי אלא בשתיה דמשנה ראשונה עד שישתה רביעית כדרך כל שתיה ד) [בכריתות בפ' אמרו לו] (דף יב:) [מ"מ] שתיה לא גמר מיניה [דאכילה] ומצריך שתיה ברביעית: ור"ע כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל איסורים כזית. מוענבים[5] וי"ו קדרים: אף כל איסורי נזיר בכזית. דהיינו שתיה דכתיב לעיל מיניה וכל משרת ענבים לא ישתה והשתא וי"ו דוענבים מוסף על דלעיל דכי היכי דענבים בכזית הכי נמי שתיה הכתוב לעיל בכזית ולפירוש קמא גרסינן בגמרא ת"ק מדמי כל איסורי דנזיר לשתיה דתנא עד שישתה רביעית ור"ע [מדמה] ה) כל איסורי נזיר לאכילה פירוש וליף שתיה מאכילה כדפריש: **ועל** זה בעצמו. לחים ויבשים קרא יתירא הוא ולכתוב[6] ענבים ו) והוי לחים ויבשים במשמע: אלא לחייב על זה בעצמו. שאם אכל ענבים לחים ויבשים בהתראה אחת שהתרו לו מאכל ענבים לוקה שתים ואפי' הן מין אחד וטעם [אחד] כיון שהם שני שמות: **ה"ג** בגמרא ומכאן אתה דן לכל איסורי נזיר ז) **חמרא חדתי וענבי.** אע"פ שטעמם שוה הואיל שהוא שני שמות לוקה שתים וא"ת תיפוק ליה דחמרא חדתי וענבי כתיב בהדיא בקרא בתרי לאוין דכתיב מיין ושכר יזיר [ומתרגמינן] ממחר [חדתא] ועתיק וענבים כתיב וי"ל דאי מיזיר ה"א מדתא כגון ח) [מרבעה] יום דאחר שלשה ימים שבגר אין טעמו כטעם ענבים אבל יין [חדש] ממש אימא לא מחייב אלא חדא קמ"ל: **חרצן** לוקה שתים. משום חרצן לא יאכל ומשום מכל אשר יעשה מגפן היין: **אין** לוקין על לאו שבכללות. דמכל אשר יעשה מגפן כל מילי משמע ואינו מפרש שום דבר: **אמרו** לו אל תשתה. שהתרו בו על כל פעם ופעם שהיה רוצה לשתות: **אכל** ענבים לחים ויבשים וחרצנים וזגין. כלומר כזית מכל אחד וגם בסחט[7] אשכול ענבים ושותה לוקה ה' משום כזית ענבים לחים וכזית ענבים ויבשים וכזית חרצנים וזגין וכזית חרצנים ומשום שותה יין: **ולילקי** שש מכל אשר וגו'. וא"ת ולאשונ נמי התנא שכר וחומץ [9] וי"ל דהא לאו ט) שיורא הוא אלא[8] משייר מיניה אבל בהנך דחשיב התנא יש לתנות כל המלקיות שבהם: **שייר** בל יחל. דלילקי נמי משום בל יחל: אלא שיורא[9] כי קתני מילתא דליתא בשאר איסורין אלא בנזיר אבל בל יחל שייך בשאר נדרים נמי. וא"ת וכי נאמר כן כדי להקשות לאביי וי"ל דקאמר הכי משום דלא דרגא מאי שייר דהאי שייר דשייר בל יחל אומר הגמ' כן[10] דומיא[11] דהכי מפרש ר"י בפ"ק דב"ק (דף טו.) גבי מי משום מאי כופר לאו שיורא הוא: **והא** שייר בין הבינים. [9] קושיא הוא למ"ד דלא יחל לא הוי שיור אמאי שייר בין הבינים וא"ת התינח לפי' ר"ת דפירש (לעיל דף לה.) בין הבינים היינו ענבים קטנים ו) דתנא[12] דאמר ואכל ענבים בין גדולים בין קטנים משמע ושייר ב) [לאשכול] קטנים שלא מנאן הלכך פריך שפיר אלא לפירוש שני שפירש לעיל דהביניים היינו [גוף] הענבים הרי דתנא לא שייר כלום דקתני לוקה ה' היינו[13] משום ענבים לאו אחד וי"ל דגם לאותו פי' שייר לאו דידיה דלאו דחיוב ענבים היינו כשאוכלן שלמים כדרך שאוכלים ענבים אבל מלקט האוכל שניני ובינו שאין דרך לאכול כן זהו לאו אחר של בין הביניים והתנא שירו ואף על פי שמלשון התנא נמי משמע ששנה[14] ואכל את הביניים דרך ליקוט דאוכל ענבים משמע בכל ענין אפילו בליקוט אפילו הכי לאו דידיה שייר דאל"כ בלילקי שש: **לא** תני מידי ה'. בלשון הברייתא ליכא ה' אלא לוקה סתם ותוכל לפרש שם: והא

מ) [1]ר"ש ד"ה אלא עד שיאכל מן הענבים כזית וכו' ר"ל דהא לאו שיורא הוא. ענין זה מבוה ד' כב ע"א: [2]ור"ש מתקיף: ד"ה והא שייר וכו'. קושיא הוא מ"ד. לא זכיתי להבין דהיכן מצינו מ"ד בל יחל לאו שיורא הוא דתני דאמרי' מי משום בל יחל לאו שיורא היינו לתרץ בגמ' דלא יקשה ללאשונ בל יחל וכמ"ש תוס' וא"כ אדרבה מ"ש בין הביניים הוי שייר ממש אמת דגם לרבא בל יחל הוי שיורא ושייר משום דשייר ג"כ בין הביניים וצ"ע:

הגהות התוספות

1. נ"ל דאיכא למימר. 2. נ"ל דבריעית כלפי כו'. 3. נ"ל נמי פליגי. 4. מל"ל דלישנא. 5. תיבת מוענבים נמחק ונ"ל וי"ו דוענבים דרש. 6. נ"ל לכתוב. 7. נ"ל מסו. 8. נ"ל אי לא ותיבת לא נמחק. 9. נ"ל לא שיורא הוא. 10. תיבות אומר הגמ' כן או תיבות דקאמר סבי. יומר. 11. נ"ל ודומיא. 12. נ"ל הא תנייה. 13. נ"ל והיינו. 14. נ"ל אשיה.

מוסף רש"י

אכל זג לוקה שתים. שייר שאכלו, משום זג לא אכל ומשום מכל אשר יעשה נפן היין מחרצנים וגו', דלא אכל קלי נמי אמכל אשר נשה (פסחים מא:). אלאו שבכללות. אין לוקין על מכל אשר יעשה, דלא שכללות הוא, שכולו חרצנים וזגים וענבים לחים ויבשים ועלים ולולבין (שם).

פי' הרא"ש

אינו חייב עד שיאכל מן הענבים וה"ה לשתיה בכזית אחיא כו' עקיבא דסיפא: שנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. וה"ה לאכילת רצנים וזגים דחייב ברביעית דמפרש בגמ' ר"ע אומר פי' שרה פתו ביין ויש לו ערוך כזית מפת ומיין חייב ש לחרצנים וזגים שחייב בזית: ה"ג בספרים ת"ק פי' שנה ראשונה מדמה להו לכל איסורי נזיר לשתיה. ושתיה ברביעית דילפינן שכר שכר ממקדש והדר יליף כל איסור נזיר שתיה: ור"ע כיון דכתי' וענבים לחים ויבשים וכו' ומה אכילה בכזית דקי"ל בכל דוכתא שיעור אכילה בכזית אף כל איסור יר דריש: לחייב בני עצמו וע"ז בפני עצמו. אם אכל ענבים לחים ויבשים והתרו בו משום לחים א יאכל ויבשים לא יאכל חייב שתים אע"פ שטעמם שוה הואיל והם ב' שמות: חרצן לוקה ב' דמכל אשר יעשה מגפן היין אי אכולהו ולקי עליה על כל מין ומין שיאכל: ה"ג ומכאן אתה דן לכל איסורי נזיר כדפריש ואזיל: חמרא חדתא וענבי. ע"פ שטעמם שוה הואיל והם ב' שמות: אמרו לו אל תשתה בהתראות מחלקות: אכל ענבים לחים ויבשים וכו' מכל א' ית. גם סחט אשכול של ענבים ושתה: ואם איתא לילקי שש. חדא אכולהו מכל אשר יעשה מגפן היין: והא שייר דבין בינים. היינו מה שיש בין החרצנים והזג כדפריש לעיל ולוקה עליו משום ועד. דכתיב מחרצנים ועד זג. ודלא כפירוש ר"ת

שפי' בין הבינים ענבים קטנים הנמצאים באשכול ולא נגמר בשולם. אמר רב פפא לא תני ה'. פי' תנא לא תני מגינא אלא לוקה בסתם:

תורה אור השלם

1. מִיַּיִן וְשֵׁכָר יָזִיר חֹמֶץ יַיִן וְחֹמֶץ שֵׁכָר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבֵשִׁים לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ג
2. כֹּל יְמֵי נִזְרוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר יֵעָשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג לֹא יֹאכֵל: במדבר ו ד
3. אִישׁ כִּי יִדֹּר נֶדֶר לַיְיָ אוֹ הִשָּׁבֵעַ שְׁבֻעָה לֶאְסֹר אִסָּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: במדבר ל ג

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וליליקי שש וכו' ל"ל דהא לאו שיורא הוא. ענין זה מבוה ד' כב ע"א: וד"ה מתקיף: ד"ה והא שייר וכו'. קושיא הוא מ"ד. לא זכיתי להבין דהיכן מצינו מ"ד בל יחל לאו שיורא הוא דתני דאמרי' מי משום בל יחל לאו שיורא היינו לתרץ בגמ' דלא יקשה ללאשונ בל יחל וכמ"ש תוס' וא"כ אדרבה מ"ש בין הביניים הוי שייר ממש אמת דגם לרבא בל יחל הוי שיורא ושייר משום דשייר ג"כ בין הביניים וצ"ע:

הגהות התוספות

1. נ"ל דאיכא למימר. 2. נ"ל דבריעית כלפי כו'. 3. נ"ל נמי פליגי. 4. מל"ל דלישנא. 5. תיבת מוענבים נמחק ונ"ל וי"ו דוענבים דרש. 6. נ"ל לכתוב. 7. נ"ל מסו. 8. נ"ל אי לא ותיבת לא נמחק. 9. נ"ל לא שיורא הוא. 10. תיבות אומר הגמ' כן או תיבות דקאמר סבי. יומר. 11. נ"ל ודומיא. 12. נ"ל הא תנייה. 13. נ"ל והיינו. 14. נ"ל אשיה.

נוסחת הריב"ן

ו) פסקא ואחיב על היין בפ"ע ועל הענבים בפ"ע ועל הזגים בפ"ע ולא יאכל דאכולהו משמע מ"ק כו': ב) בענבים: ג) ואכילה בכזית: ד) בכ"י כתוב כאן בזה"ל עניין אחר אביי אמר אין לוקה אלא אחת כשאכל זג יחידי או חרצן ואינו לוקה משום אשר יעשה מגפן היין ולא צריך לשנויי לה לכל הני דכריתות דכשנין לה לעיל אלינא דאביי אלא אמתא דאביי ניהו רבא אי אכל זג וחרצן אביי כו': ה) אלא אחת דאין לוקין על לאו שבכללות כגון האי דעל כמה איסורי לית בהו לוקה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ת"ק וכו' מין וכו' ענבים הן והן שתי שמות כל"ל והכ"ל: (ב) ד"ה לאיתויי וכו' מין אחד שהיין מהם מתוק: (ג) ד"ה אמר אביי הכ"ל עם ד"ה רבא אמר וכו' ועל הזגים בפני עצמן אפילו כשאוכל וכו' אינו חייב אלא אחת ומתניתין נמי לחייב וכו' מד מנהון לוקה ולא לאתויי חמרא חדתא וענבי ומיהו כי אכיל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ת"ק וכו'. כ"כ עי' מ"מ דגרס בלשון רש"י. מ"ק שהוא משנה ראשונה מדמי לשתיה: ב) ד"ה דאין וכו' אלא לאו חד. כ"כ עי' מ"מ: ג) תוס' ד"ה ואינו חייב וכו' היינו אלינא דכ"ע. מי' כ"ג ממקן. וכ"ב דר"ע. מ"מ: ד) בא"ד כדרך כל שתיה ואע"ג דבאכילה בכזית כדאמרינן בפ' כל שעה דף לב ודף מא כל"ל. מ"מ: ה) בא"ד וכ"ע מדמה לכל וכו' כל"ל: ו) ד"ה ועל זה וכו' ולכתוב ענבים וכו'. תיבת הוי ממקן וכ"ב וכן. מ"מ: ז) ד"ה ה"ג בגמרא וכו' איסורי נזיר. כ"כ כאן הס"ל ואמ"כ מה"ד ומתמא מדתא ועינבי: ח) בא"ד ה"א מדתא כגון דמרבעה יום וכו' מדם ממש. מן מיתת מרבעה עד ממש ממקן וכ"ב מוך מ' יום ואחר ג' יום בגמר (פ"א שבבר) אין בעלמא לטעם ענבים אלא טעם יין ממש אבל קודם ג' ימים לטעמא לטעם ענבים ממש כל"ל ועי' ברכות דף כז יבנהדרין ד' מ ובסנהדרין דף ע ודו"ק. מ"מ: ט) ד"ה ולנקי שם וכו' וי"ל דהא לאו קושיא הוא דלא משיר כל"ל. מ"מ: י) ד"ה והא שייר וכו' היינו ענבים קטנים מנאן התנא בהלכה כל"ל: כ) שם ושייר לאשכול. מי' לאשכול ממקן וכ"ב לאו בא כל"ל. מ"מ:

מסורת הש"ס

ג) [1]עי' תוס' עירובין ד. ד"ה גפן), ב) בפסחים מא: [2]עי' תוס' שם ד"ה אמר רבא), ג) [3]בפסחים מא: וש"נ), ד) לקמן מב., ה) [4]בוכה נב. וש"נ), ו) כ"מ מ"ל רבא מפרקינן לרב אשי והא שייר דכתיב מ"ל רביעית לרב אשי והא שייר כו' ועי' תוס' חולין נח: [5]ובערוך ערך כדם מ"ל), ז) כ"מ מלאתי לשון רש"י ז"ל: מ"ק פי' משנה ראשונה מדמה לכל איסורי מיר לשתיה ושתיה ברביעית דילפינן שכר שכר ממקדש (כריתות דף יב.) והדר יליף כל איסורי מיר משתיה וכ"ע כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית דקי"ל בכל דוכתי שיעור אכילה בכזית אף איסורי נזיר בכזית: מוא"ר דוענבים קדרים לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אם אכל ענבים לחים ויבשים וחתרו בו משום לחים לא יאכל ומשום יבשים לא יאכל חייב שתים אע"פ שטעמם שוה הואיל והם שני שמות: ה"ג מכאן אתה דן לכל איסורין כדמפרש ואזיל: מ"ל אל תשתה. דהתראות מחלקות: אכל ענבים לחים ויבשים. אכל מ' כזית: אמר רב פפא לא תני מ'. פי' התנא לא תנא מגיינא אלא לוקה סתם: והא אותביה רב פפא הגיד הברייתא כדי לידע אם אחרי גמרא אמיר לה אי מקבריה אמרה מיהליה דאי מקבריה אמרה ליה כשהקשה לו מן הברייתא הוה הדר ביה. ח) [6]עי' תוס' פסחים יז: ד"ה אלא), ט) [7]חיי לעתני לעיל לד.,

א"ר פפא אנא סברי. סברא הוא בידיה דכי אכיל מרגן חייב שתים על מרגן ועל מכל אשר יעשה וסברי אותיב ליה תיובתא משום דלא נהירא ליה[ג]) מילתא וליהדר ביה: **ולא ידענא דגמרא היא בידיה.** מרגיה ומש"ה לא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה אומר כו' אמר רב יוסף כמאן מתרגמינן מפורצנין ועד עיצורין כר' יוסי: **מתני'** [ד]אסתם נזירות ל' יום [ה]גילח או שגילחוהו לסטים סותר ל' יום [ו]נזיר שגילח בין בזוג בין בתער או שסיפסף כל שהוא חייב: **גמ'** איבעיא להו האי (ז) מזיא מלתחת רבי או מלעיל למאי נפקא מינה לנזיר שגילחוהו ליסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אי אמרת מלתחת רבי נזירות הא שקליה אלא אי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאים ת"ש מהא אינבא חיה דקאים בעיקבא דבינתא ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם לעולם מלתחת רבי ואגב חיותא נחית ואזיל אינבא ת"ש אינבא מתה ברישא דבינתא ואי סלקא דעתך מלעיל רבי בעיקבא דבינתא בעי למיקם התם נמי משום דלית בה חילא שרוגי שריגא ואזיל תא שמע מבלורית דכושיים דבתר דמגדלין לה רפיא מלתחת התם נמי איידי דקמטא היא משיכבא דרפיא תא שמע מסקרתא דרפי עמרא מלתחת [ח]ותניא ותו כד צבעי סביא דיקנהון חוורן עיקבי

אותביה חמש ומאחר דלא תניא חמש מ"ט אותביה אמר רב פפא אנא סברי לאו גמרא היא בידיה והדר ביה ולא ידענא דגמרא היא בידיה ולא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה אומר כו': אמר רב יוסף כמאן מתרגמינן מפורצנין ועד עיצורין כר' יוסי: **מתני'** [ד]אסתם נזירות ל' יום [ה]גילח או שגילחוהו לסטים סותר ל' יום [ו]נזיר שגילח בין בזוג בין בתער או שסיפסף כל שהוא חייב: **גמ'** איבעיא להו האי (ז) מזיא מלתחת רבי או מלעיל למאי נפקא מינה לנזיר שגילחוהו ליסטים ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו אי אמרת מלתחת רבי נזירות הא שקליה אלא אי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאים ת"ש מהא אינבא חיה דקאים בעיקבא דבינתא ואי סלקא דעתך דבינתא בעי למיקם לעולם מלתחת רבי ואגב חיותא נחית ואזיל אינבא ת"ש אינבא מתה ברישא דבינתא ואי סלקא דעתך מלעיל רבי בעיקבא דבינתא בעי למיקם התם נמי משום דלית בה חילא שרוגי שריגא ואזיל תא שמע מבלורית דכושיים דבתר דמגדלין לה רפיא מלתחת התם נמי איידי דקמטא היא משיכבא דרפיא תא שמע מסקרתא דרפי עמרא מלתחת [ח]ותניא ותו כד צבעי סביא דיקנהון חוורן עיקבי

והא אותביה חמש ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה. כלומר והלא רב פפא עצמו היה מקשה מיניה לתנאי ואי תנא לא תני ה' מ"ט אותביה הוא: **א"ר פפא אנא סברי לאו גמרא הוה בידיה.** לכך בדיתי מלבי והוספתי על לשון הברייתא חמש ולהקשות לתנאי לרשות אם מדעתו אמרה למימרא דידיה דלא בקל יחזור מדבריו ולא ידענא דגמרא הברייתא לדבריו ולא ידענא דגמרא הוה בידיה ואותביו' ולא הדר ביה ולכך בחנתי דגמרא הוה בידיה: א) **מחרצנים** מפורצנים. דהיינו הגרעינין וכן במס' ע"ז (דף לד:) פולניס דיין נסך ועצורין היינו הקליפה ומשמע מתרגמי' ועצרית וסחיטה היינו בקליפה שיסחוט הקליפה המיצונה שיש בה לחלותית קצת ולא בגרעיניה:

סתם נזירות ל' יום. כבר שנינו זה בפ"ק (דף ה.) ואילו דבעי למתני גילח או שגלחוהו לסטים סותר ל' יום תני נמי סתם [נזירות] שלשים יום ב) וטעמא דסותר ל' יום משום דבעיא נזירות שיעלה לו תגלחת של מצוה כדי שיהא שערו גדל כפי שרשאי לגדל כסתם נזירות דהיינו שלשים יום ומיירי שגלחוהו ביום מלאת שהרי אם גלחוהו בשנים ג) או יותר למה יסתור את הכל אין[1] יחזור וימנה מה שמנה כבר ואולי הכי נמי קאמר סותר עד שיהו שערותיו כדי שלשים יום כך נמצא בפירוש ה"ר יצחק והלכך בנזירות של [ס'][2] אם גלחוהו ביום שלשים אינו סותר כלום דאיכא עדיין גידול שער קודם יום תגלחת ואם גלחוהו אחר שכלו ימיו ג) [ואין] גידול שער סותר [ל'] לרבנן כדמוכח בגמרא:

נזיר שגילח בין [ד] בסמפרים: או בסיפסף. פירוש תלש: כל שהוא. אפי' שער אחד לוקה עליו מייר[3] שעוקר השיער מעיקרו ומשחיתו מן השורש כעין תער לוקה מקרא דתער לא יעבור על ראשו דמרבינן בגמרא שאר המעבירין: **שער** מלתחת רבי. משרשו מעיקרו[4] הוא מגביה וגדל מה[5] שהשער גדל מתמר ועולה הסמוך לראש אחר ימים יהיה גרמוק: או מלעיל רבי. מראש השער הולך וגדל אבל סמוך לראש אין [זז] ממקומו: **ושיירו** בו כדי לכוף ראשו לעיקרו. כגל שער ושער [שיעורא] בעלמא הוא ובסמוך אמר ה] שבו[6] ליגדל השער בז' ימים ובכך יש משיעות שער: **ואי** אמרת מלתחת רבי נזירותו הא שקליה. כלומר השיער שהקדיש כיום גזרו זה נטלו וגלחו וזה שייר בו כדי לכוף אין זה משער שהיה לו משעת קבלת נזרו אלא נמצא בו אחר כן וסותר אחרי אלא נשתייר מאותו שער שהיה בקבלת נזרו ואי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש קאי דאותו ששיירו ודאי מאותו שיער שהקדיש ובכך הוי שיעור משוב ואינו סותר כלום: **ת"ש** מהאי אינבא. פירוש ביני כיסים: דקאי בעיקבא. פירוש בעיקר השיער סמוך לראש ולא תלש משם בגידול שער ש"מ דמלעיל רבי ומש"ה השער שסמוך לראש דקאי קאי. ואי מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם השיער אינבא ה] וכשער שהוא גדול מעיקרו ולמעלה: **אגב** חיותא נחת ואזיל. אינבא הוא יורד[7] למטה כשהשער גדול מלמעלה[8] מרוש הראש: **ברישא** דבינתא. לאו[9] ברישא אלא ברחוק מן הראש קאמר: **ואי** ס"ד מלעיל רבי בעיקרא דבינתא בעי למיקם [במקום] שעמדה כשהיתה היא שהרי שם מתה: **התם** נמי משום דלית בה חילא. כלומר גזו שהרי מתה שמטה ואזלה [ז] מחוברת[10] ויורדת לראש השער שהוא תלוי למטה לגד הארץ ואין לה כח להאחז למעלה לגד הראש: **ת"ש** מבלורית של כושיים[11] שמנימים בלוריות [בראשיהם] נשם ע"ז ובשער אין[12] מגלחין כל סביב ראשו ומה שהיו מניחין הן גידלו[13] אותה בקליעה סמוך[14] לראש ואינו[15] מהודק כבראשונה ואי מלעיל רבי אמאי[16] אלא ולאי מלתחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמצא כי בשער שסמוך לראש אינו קלוע ולכך הוי כפרוש[17] ומשני איידי דקמטא היא משיכבא דרפיא ממה שהוא שוכב עליה נוסעת ממקומה וגרפית סמוך לראש: עיקבי

מג א מיי' פ"ו מהל' מזירות הלכה ו סמג לאוין רמג:
מד ב מיי' שם פ"ו הלכה ו:
מה ג מיי' שם פ"ה הלכה יא:

הגהות התוספות

1. ל"ל אין. 2. בס"ל ק'. 3. ל"ל ומיירי. 4. ל"ל ומעיקרו. 5. ל"ל ול מה. 6. ל"ל שזה גידול. 7. ל"ל היא יורדת. 8. ל"ל למעלה. 9. ל"ל לאו דוקא. 10. ל"ל מחיונה. 11. בס"ר איתא גוים בין בגמ' בין בס"ר בין בתוס' וכ"ה בפי' הרא"ש ז"ל לפניו. 12. ל"ל והשער קן. 13. ל"ל גדלין. 14. ל"ל ומסוך. 15. ל"ל אינו. 16. ל"ל אמאי רפיא. 17. ל"ל רפוי.

פי' הרא"ש

והא אותביה רב פפא ה"ג רב פפא הקשה מהך ברייתא לאביי ואי איתא ללקי שש ואי לא תנא תנא מנינא א"כ מאי אותביה ומשני דרב פפא הגיה ה' בברייתא כדי לידע אי אביי אגרא גמיר לה או מסברא אמרה ניהלה. דאי מסברא הוה אמר ניהלה כשהקשה לו מן הברייתא הוה הדר ביה: הזנים אילו הפנימיים. הגרעינים ר' יוסי היה נותן סימן כדי שלא תטעה זוג של בהמה דהחיצון קרוי זוג: סתם נזירות ל' יום. כבר תנינא לעיל ולא תני הכא אלא אגב דבעי למתני סיפא גילח או שגלחוהו לסטים סותר ל' יום. פי' סותר עד שיהיה לו גידול שער של ל' יום ביום תגלחת ביום מלאת [צריך למנות] ל' יום פעם אחרת ואם גלחוהו לאחר ח' מונה מקצת כאותן ימים ח' ומשלים עליהם נזירותו כדי שיהיה לו גידול שער של ל' יום ביום תגלחת של מצוה: ר"א בר יוסי ס"ל מדתקני ב' חרצנים וזגים. אלמא לב' חרצנים יש לה זג אחד. מפורצני' ועד עיצורין. משמע דזג (הוה) היא החיצון שעוצרין אותו להוציא ממנו יין: האי ביניתיה. פי' שער מלתחת רבי מתחתיתו דהיינו מקום חבורו ממש הוא עולה וגדל: או מלעיל. היינו מצד החיצון. וקרי ליה מלעיל לפי שהוא זקוף למעלה כשהשער קטן: ושיירו בו כדי לכוף ראשו לעיקרו בכל שער ושער והיינו שיעור חשוב בשער כדאמרינן בשמעתין שכך דרכו להיות גדול בתוך ז' ימים: אי אמרת מלתחת רבי הרי לא שייר בו כדי לכוף ראשו לעיקרו משער שהיה בו בשעת קבלת נזרו וצריך לסתור: אלא א"א מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאי ונשאר בו שיעור חשוב משער שהיה בו

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) תוס' ד"ה ממחרצנים מפורצנים. תיכף ממחרצנים נמתק וכ"כ מתרגמינן. ב) ד"ה סתם נזירות וכו' שלשים יום דטעמא וכו' משום דבעינן כדי נזירות בשעת תגלחת של מצוה ג) בא"ד ואם גלחוהו וכו' ואין גידול שער סותר ל' לרבנן. מן ואין עד לרבנן נמתק. וכ"כ לגידול שער סותר לכ"ע מדרבנן. כל"ל ס"מ. ויעוש"כ: ד) ד"ה מיר שגלח בין בזוג מספרים וכו' כל"ל: ה) ד"ה ושיירו וכו' ובסמוך אמר שבו. תיכף שבו נמתק. וכ"כ בעיר: ו) ד"ה ס"ש וכו' בעי למיקם האינבא שהשער כל"ל: ז) ד"ה סתם וכו' שמטה ואזלא מחוברת. תיכף מחוברת נמתק. וכ"כ מעיקרא:

לעזי רש"י

לינטרי"ש ביצי-כינים.

בשעת קבלת נזרו ואינו צריך לסתור: ת"ש מאינבא חיה. לנטש בלע"ז דקאי בעיקר דבינתא תדיר הם נמצאים בשער סמוך לראש כי שם היא גדלה ואינה זזה משם: ואי ס"ד מלתחת רבי ברישא דבינתא בעי למיקם. לפי גדול השער היה לו להתרחק מן הראש עד שלבסוף תמצא בסוף השער אלא ודאי מלעיל רבי הלכך אינה זזה ממקומה: ומשני דלעולם מלתחת רבי אלא דאגב חיותיה נחית ואזיל ומתקרבת תמיד אצל הראש להתקיים מזיעת האדם ולחותו: ת"ש מאינבא מתה שנמצאת בסוף השער. אלמא מלתחת רבי. ולכך היא מתרחקת מן הראש כפי גידול שער. דאי מלעיל רבי לא תזזז ממקומה ותמצא תמיד אצל הראש: ומשני לעולם מלעיל רבי ומשום דלית בה חיותה (משתרבב) ויורדת למטה. ת"ש מבלורית של גויים שמגדילים בלוריות לשם עבודת כוכבים. וכשהם מסתפרים מגלחים סביב ראשם ומה שהם מניחים עושים אותם כמין קליעה וכסוף הקליעה כלפי הראש עושים קשר כדי להיות הקליעה קיימא וכשהם גדלים והולכים רפה הקשר סמוך לשער ואינו מהודק כבתחילה: ומשני איידי דקמטא משכבא. ע"י השכבה ששוכב עליו נקמט והולך ורפה: ת"ש מסקרתא דרפי עמרא מלתחת. סקרתא. מין צבע אדום שצבעון בהן בהמות ובמקום הצבע מתרפה הצמר אצל הגוף הבמה. ואח"כ מתרפה הצמר אצל מקום עיקרו ואי מלעיל רבי אמאי מתרפה: ומסביא דצבעין דקניהון. יש זקנים צובעין זקניהם שחורים כדי שיהיו נראים כבחורים. וחיוורין עיקרי נימהון וכשהשער גדל נראים ס"ד מלתחת רבי ברישא